

Kvinnor för fred

En fredsförening med kvinnoperspektiv

Tema: Att rusta för fred
september 2023

Foto: Jea Jonsson

Gudrun Schyman i täten för manifestationen som inledde Österlens fredsfestival i Simrishamn. Festivalen hölls för tredje året i rad. Det här var en av många sammankomster i fredens namn under sommaren.

Kvinnor för fred

september 2023

Kvinnor för fred (KFF), som bildades 1978, arbetar för fred på kvinnors villkor. Föreningen är partipolitiskt och religiöst obunden.

Kvinnor för fred är medlem i många internationella freds-, kvinno- och solidaritetsorganisationer och ingår i ett nätverk med internationella förgreningar.

Kvinnor för fred kräver stopp för kärnvapen och kärnvapenprov, kämpar mot militär rustning och vapenspridning, kräver stopp för vapenproduktion och -export och kräver en omställning från militär till civil produktion.

Kvinnor för fred arbetar för kvinnors medverkan i konflikthantering, för mänskliga rättigheter, för ökat inflytande för FN och OSSE i alla fredsprocesser och en framtida fredskultur.

Medlemsavgift 120 kr/år i riksorganisationen. Plus en mindre avgift på platser med lokalgrupper.
Familjemedlem 50 kr/år.

Medlemmar får KFF:s tidning.

Kvinnor för fred

Tegelviksgatan 40
116 41 Stockholm
Telefon: 08-667 97 27
Bankgiro: 768-6066
E-post: info@kvinnorforfred.se

Facebook:
facebook.com/kvinnorforfred
Twitter: twitter.com/kvinnorforfred

www.kvinnorforfred.se

Tema: Att rusta för fred

Internationellt möte om vägar till fred i Ukraina
Ingela Mårtensson 4-6

Kvinnor från hela världen protesterade i Bryssel
Susanne Gerstenberg 7

Klimat och ekonomi måste fogas till fredsarbetet
Ingalill Ek 8

Freden kräver klimatskydd och avrustning
Simon Bödecker 9

Fredsörelsen på folkemøde
la Bjartén 10-11

En nordisk fredsallians bildas
Sylvia Rönn 12-13

Österlens fredsfestival
Ingalill Ek och Lena Angviken 14-17

Urkult och Jokkmokk 18

Lokalföreningar och kontaktkvinnor 19

Mikael Wiehe: Vem om inte vi? 20

”Krig är mord. Och pågående militära förberedelserna för ett eventuellt storkrig syftar till kollektivt mord. I atomåldern blir det fråga om miljontals offer. Detta måste sägas i nakna ord! Den tid vi lever i kan bara betecknas som en tid av barbari. Vår civilisation håller på att inte bara militariseras men också brutaliseras”.

Alva Myrdal (1902-1986)
Ur Nobelprisföreläsningen 1982

Tidningen Kvinnor för fred

Tidningen Kvinnor för fred utkommer bland annat som temanutnummer ett par gånger om året.

Ansvarig utgivare:
Susanne Gerstenberg

Varje författare ansvarar själv för sin artikel. För icke beställt material ansvaras inte.

Illustration till vänster:
Helga Henschen

Redaktör: Benita Eklund
Telefon: 073-767 38 86
E-post: benita eklund@gmail.com

Tryckeri:
Norra Skåne Offset

Freds rörelsen mobiliserar

Sverige och världen rustar upp och när det här numret går till tryck ser vi fortfarande inget slut på kriget i Ukraina. Det finns all anledning att känna sig både arg, rädd och uppgiven.

Men! En annan värld är trots allt alltid möjlig, det är lätt att glömma mitt i strömmen av dystra nyheter. Det bubblar faktiskt av fredsaktivism i landet och vi har försökt fånga en del av det. Det finns något väldigt hoppfullt i hur också freds rörelsen just nu mobiliserar och vi hoppas att ni ska känna er stärkta av att läsa om allt Kvinnor för fred haft för sig under sommaren.

Vi börjar med utblickar till två internationella möten. Ingela Mårtensson, Kvinnor för fred Göteborg, rapporterar från ett möte i Wien om vägar till fred i Ukraina. Hon vittnar om hur känslig frågan är och hur ställningstaganden om kriget även splittrar fredsaktivisterna.

Till mötet *Global women united for peace against Nato* åkte Ulla Klötzer från Kvinnor för fred Finland. Kvinnor från hela världen slöt upp i Bryssel och en fredsdeklarationen har tagits fram för att lämnas till Natohögkvarteret och politiker i berörda länder.

Ia Bjartén, Kvinnor för fred Skåne, har varit på Folkemødet på Bornholm i Danmark och berättar i dagboksform om några intensiva dagar.

Från seminariedagarna i Helsingör, arrangerade av Nordic Peace Alliance, rapporterar Sylvia Rönn. Som avslutning bildades ett unikt nordiskt fredssamarbete, som bygger på två år av förarbeten. Det här numret innehåller också korta nedslag från kulturfestivalerna i Näsåker (Urkult) och Jokkmokk. Det har som sagt hänt mycket på fredsfronten i sommar!

Sist men inte minst kommer vårt stora reportage från Österlens Fredsfestival, som gick av stapeln för tredje året den 4-5 augusti. Mottot var ”Fred på jorden, fred med jorden” och en lång rad föredrag, samtal och kulturinslag stod på agendan. ”Tankeväckande, upprörande och trösterikt”, summerar Ingalill Ek och Lena Angvik den dagarna i Simrishamn.

Festivalen inleddes med att ett hundratal deltagare tågade med banderoller och plakat längs Storgatan till festivaltälten vid vattnet. Med övertygelse och glädje sjöngs Mikael Wiehes sång *Vem om inte vi*: ”Framtiden är möjlig varje dag, men nån måste se till att den blir av.

När om inte nu, Var om inte här, Vem om inte vi, det gäller våra liv”, lyder refrängen. Hela texten finns på tidningens baksida. En ny möjlighet att sjunga den kommer nästa år eftersom festivalen planerar att återkomma!

Trevlig läsning!

Benita Eklund

Internationellt möte om vägar till fred i Ukraina

I början av sommaren arrangerade Internationella Fredsbyrån, tillsammans med åtta andra fredsorganisationer, ett ”internationellt toppmöte för fred i Ukraina”. Ingela Mårtensson deltog för Kvinnor för fred och berättar här om de innehållsrika dagarna.

Arrangemanget stöttades av lokala organisationer bland andra WILPF (IKFF) och ATTAC. Jag deltog i mötet som representant för Kvinnor för Fred. Tord Björk (Folk och Fred) och jag var de enda svenska deltagarna. Från Norge kom minst tio personer. Totalt deltog över 300 personer från 32 länder.

Opposition mot mötet

Wien hade valts som mötesplats eftersom Österrike är neutralt och alltså inte medlem i Nato. Mötet skulle hållas i universitetslokaler utanför centrum. Men ukrainska ambassaden protesterade mot mötet som ansågs gå Rysslands ärende. I österrikiska media framställdes arrangörerna som femtekolonnare. Vissa talare som EU-parlamentarikern Clare Daly och professor Jeffrey Sachs pekades ut som proryska.

Det ledde till att fackföreningen på universitetet protesterade mot att mötet skulle hållas där. Tre dagar innan mötet skulle börja flyttades det till en konsertlokal i andra ändan av staden. Även pressklubben där den avslutande press-

konferensen skulle äga rum backade ur i sista stund. Presskonferensen flyttades till ett lokalt café.

Seminarier

Många högt kvalificerade talare från olika delar av världen deltog. Vissa fanns på plats och andra via länk. Här redovisas kortfattat några inlägg under de rubriker som seminariet bestod av.

Aktioner för förhandlingar och eldupphör:

Jeffrey Sachs (professor vid Colombia University, USA) anser att Natos expansion står i centrum för kriget i Ukraina. Kriget har provocerats av Nato och inte minst av USA. Men det legitimerar inte Rysslands invasion. Nyckeln till fred i Ukraina ligger i förhandlingar baserade på Ukrainas neutralitet och Natos icke-utvidgning.

Amnuradha Chenoy (f d universitetsprofessor i New Dehli, Indien) talade om den globala söderns neutralitet – man fördömer den ryska invasionen men är emot sanktioner mot Ryssland. Den globala södern är inte emot västländerna som man vill ha goda relatio-

ner med och inte minst ekonomiskt utbyte. Men man är för ett multipolärt system som kan leda till fred och en kollektiv säkerhet i världen.

David Choquehuanca (vice president i Bolivia) talade mot polariseringen i världen och desinformation. Väst baktalar Ryssland – det behövs mer balans. Han betonade krigets fasansfulla effekter på livet och kulturen. Urfolken är för moder jord. David avslutade med orden ”För broderskap i världen!”

Ann Wright (f d officer i USA:s armé) började med att kräva ”stoppa dödan- det”. Hon menade att FN har en viktig roll för att nå en fredsöverenskommelse. Ann kritiserade media som inte talar om diplomati och fred. Slutligen slog hon ett slag för kampanjen mot beväpnade drönare.

Civilsambället och röster från Ryssland och Ukraina mot kriget:

Karyna Radchenko (Partnership for Advancing Innovative Ukraina) talade om hur befolkningen upplever kriget. Vapen riktas mot civila – det finns ingen rationalitet. 99 procent av infrastrukturen fungerar ej. Kriget måste stoppas. Hon tror på framtiden för Ukraina och vill ha ett förutsättningslöst eldupphör.

Oleg Bodrov (Public Council of the South Coast of the Gulf of Finland, Ryssland) har tidigare arbetat som forskare i den nukleära industrin men är numera engagerad i freds- och miljörelsen. Han pekade på att det är en svår tid i Ryssland. Det finns inte längre några massdemonstrationer mot krig på grund av förbud. Oleg anser att det behövs en fredsminister.

Yurii Sheliazhenko (Ukrainian Pacifist Movement) började med att konstatera att krig är ett val. Det är omoraliskt att använda vapen – krig är kriminellt. Ryska armén måste ut ur Ukraina och vapenexporten till Ukraina stoppas. Folkkräften måste respekteras. Kina kan föreslå sin egen fredsplan.

Olga Karach (Our House, WILPF, Belarus) vill att man visar solidaritet med kvinnliga fredsskapare. För kvinnors rättigheter i regionen finns idag inget utrymme. Det existerar bara en

Ingela Mårtensson i samtal med en av arrangörerna, Joe Gerson, från USA.

förebild för män nämligen att bära vapen. Belarus ledare Lukasjenko står under press från Putin.

Nina Potarska (WILPF Ukraina) konstaterade att ordet ”fred” är svårt idag och ställde frågan ”ska Ukraina offra sin säkerhet för andra?” Ska rätten att existera offras för andra? Det är inte tillräckligt att vara emot krig. Ryska soldater bryr sig inte om hur de betar sig mot Ukraina som land eller dess folk. Kalla krig för krig! Till sist ställde Nina frågan ”vad händer efter kriget med till exempel flyktingar?” Det återstår många problem att lösa.

Fredsröster

Under drygt en timme framfördes korta inlägg från USA, Kanada, Ungern, Storbritannien, Tjeckien, Indien, Frankrike och Schweiz. Några exempel:

Det finns alternativ till destruktion och våld – fred. Det gäller att vinna freden – inte kriget. Ge freden en chans. De som inte stödjer Kinas fredsplan – var är er fredsplan? Fredsrörelsen motarbetas. Vi behöver en stark gemensam fredsörelse i Europa.

Varning för kärnvapenkrig och klimatförändring. Ukrainakriget har satt fingret på frågor som fattigdom och klimat. Gemensam säkerhet behövs i stället för konkurrens. Nato borde bli en icke-kärnvapenallians. Kritik mot vapenleveranser till Ukraina som bara eskalerar kriget. Om vi inte tar ställning nu så riskerar vi ett tredje världskrig. Multipolär värld. Vi måste inse kraften i motståndet mot konferensen. I Kina

David Choquehuanca (vice president i Bolivia) talade mot polariseringen i världen.

Oleg Bodrov från Ryssland, en av talarna på konferensen, har tidigare arbetat som forskare i den nukleära industrin men är numera engagerad i freds- och miljörelsen.

handlar all information om Europa idag om krig.

Arbetsgrupper

Det fanns åtta arbetsgrupper: Vad handlar kriget om?, Krigets dynamik och kärnvapenhotet, Röster från krigets insida, Fredsförslag, Civilsamhällets roll i fredsprocessen, Geostrategiska transformationer, Ny fredsarkitektur för Europa och Rätten till motstånd under rysk-ukrainska kriget.

Själv deltog jag i diskussionen om ny fredsarkitektur i Europa. Där talade vi framför allt om OSSE (Organisationen för samarbete och säkerhet i Europa) och behovet av att göra OSSE och FN mer potent. 1975 bildades OSSE (då ESK) i Helsingfors för att skapa förtroende mellan öst och väst. Vi vill att 2025 ska bli en omstart för den ursprungliga tanken. Dessutom diskuterades kärnvapenfria zoner till exempel Arktis. Vi var tämligen överens.

Det visade sig att i andra arbetsgrupper framkom olika synpunkter. Vissa ansåg att vi ska fortsätta sända vapen till Ukraina och samtidigt driva frågan om samtal, andra krävde omedelbart stopp för vapenöverföring, Vissa insisterade på omedelbart tillbakadragande av ryska trupper medan andra menade att det borde vara resultat av förhandlingar och inte en förutsättning. Vissa lade mer skuld på Natos expansion och USA:s inblandning i Ukrainas inre affärer medan andra sa att skulden ligger helt på den ryska invasionen.

För övrigt framkom förslag om att samarbeta med klimatrörelsen, opponera mot militarismen, kräva respekt för internationell lag, EU måste göras mindre beroende av USA, förbjud kärnvapen, skilj universiteten från mi-

litärindustriella komplexet, sanktioner bör diskuteras samt att vi måste lära oss att verka inom FN.

Paneldebatt

Paneldebatten leddes av Medea Benjamin (Pink Code) och inleddes av fem talare.

Michael von der Schulenburg (f d FN-diplomat för Tyskland) jämförde situationen idag med andra världskriget – det gäller att hålla Ryssland ute. EU borde vara för fred och inte bara tala om krig. Det är perverst hur diskussionen går om ett bättre Europa. Allmänheten i Europa är inte delaktig. Ingen vill tala om kriget utan överlämnar makten till maktavarna. Hur kan folk ha intresse av att ha krig i Europa?

EU är medansvarig till dödandet i Ukraina. EU säger att vi inte kan diskutera fred förrän Ryssland har förlorat. EU bidrar med vapen och eskalerar kriget – för vad? Vad kan vi vinna på krigsfältet som vi inte kan vinna genom fredshandlingar? Ukraina är korrupt med en dålig ekonomi. Enligt Michael är FN-stadgan det bästa vi har och varnar för att ändra den.

Clare Daly (irländsk EU-parlamentariker för Independents 4 Change) undrade hur har vi kommit hit? EU skulle vara en symbol för fred. Det som pågår är en attack på fredsrörelsen. På Irland är en majoritet av befolkningen för fredssamtal om Ukraina. Det är upp till Ryssland och Ukraina att förhandla om en fredsuppgörelse – inte EU eller andra länder.

Alejandro Solalinde (präst från Mexiko) talade om behovet av att arbeta tillsammans för humanismen. Vi tillhör alla samma familj.

Ann Wright (f d officer i USA) ansåg att vi borde påverka våra politiker

IKFF-are framför den norska elefanten Militarism - The elephant in the climate room.

och framföra att vi är inte för kriget. Enligt media är vi som är emot kriget inte några bra medborgare. Dödandet måste stoppas.

Reiner Braun (fd ordförande i Internationella Fredsbyrån) konstaterade att konferensen visar att vi trots dessa svåra frågor kan samtala med varandra. Det har funnits olika uppfattningar på konferensen och i arbetsgrupperna. Konferensen är inte bara för fred utan också för demokrati. Vi måste se framåt och fokusera på framtiden och inte fastna i frågor om vem som gjort vad och vem som samarbetar med vem. Reiner talade också om hotet från media och att vi måste utveckla vårt nätverk.

Synpunkter

I inbjudan till konferensen stod att målet för fredstoppmötet var att publicera ett globalt uppdrag "Vienna Appeal for Peace", där man uppmanar

USA:s mest kända fredsaktivist Medea Benjamin från Code Pink höll i paneldebatten.

politiska ledare att agera för eldupphör och förhandlingar i Ukraina. I det i förväg utskickade förslaget stod "Vi är fullt medvetna om att Nato är medansvarigt för denna långdragna konflikt liksom till många exempel på brott mot internationell lag."

Det uppstod uppenbarligen meningsskiljaktigheter bland organisatörerna efter diskussionerna i arbetsgrupperna och denna mening försvann. Det blev heller inget uppdrag utan en slutdeklaration som var ganska ensidig. På så sätt bekräftade konferensen att kriget i Ukraina till en viss del splittrar freds rörelsen. Men det viktigaste budskapet var att uppmana till nya aktioner.

Det var mycket inspirerande att höra alla synpunkter från olika delar av världen och imponerande att man kunde samla så många kompetenta personer. Inte minst från den globala södern som vi sällan hör i svensk media. De drabbas hårt av konflikten och är villiga att delta som förmedlare.

Synen på det multipolära samhället framkom i olika debatter. Det är något vi borde ta till oss inte minst i freds rörelsen.

Reiner Braun avslutade konferensen genom att säga: "Denna weekend ska bara ses som en start. Vi behöver fler aktioner, fler sammanträffanden, mer kontakter med studenter och miljöaktivister, fler utbildningsinsatser. Men det var en bra början av en global koordinering."

Jag kan bara instämma. Drömmen vore att bilda en massiv antikrigsrörelse.
Text och foto: Ingela Mårtensson

Slutdeklaration

Fred genom fredliga medel

Vi, arrangörerna av det Internationella Toppmötet för Fred i Ukraina, uppmanar ledare i alla länder att agera till stöd för ett omedelbart eldupphör och förhandlingar för att avsluta kriget i Ukraina.

Vi är en bred och politiskt diversifierad koalition som representerar freds rörelser och civilsamhälle, inklusive troende människor i många länder. Vi är helt eniga i vår övertygelse att krig är ett brott mot humanitet och det finns ingen militär lösning på den nuvarande krisen.

Vi är djupt oroade och förtvivlade över kriget. Hundra tusentals har dödats och skadats och miljoner har flytt och traumatiserats. Städer och byar runt om i Ukraina och naturområden har blivit förstörda.

Ännu mer död och lidande kan bli följden om konflikten eskalerar och kärnvapen används, en risk som är större idag än vid något tillfälle sedan Kubakrisen.

Vi fördömer Rysslands illegala invasion av Ukraina. Institutioner som har etablerats för att garantera fred och säkerhet i Europa har kommit till korta, och diplomatins misslyckande har lett till krig. Nu är diplomati högst nödvändigt för att stoppa kriget innan det förstör Ukraina och hotar mänskligheten.

Vägen till fred måste baseras på principen om gemensam säkerhet, respekten för internationella mänskliga rättigheter och alla samhälls självbestämmande.

Vi stödjer alla förhandlingar som stöder fredens logik i stället för krigets ologiska handlingar.

Vi bekräftar vårt stöd till Ukrainas civilsamhälle som försvarar sina rättigheter.

Vi engagerar oss för att stärka dialogen med de i Ryssland och Belarus som riskerar sina liv genom att motsätta sig krig och stödja demokrati.

Vi uppmanar civilsamhället i alla länder att förena sig med oss i en vecka för global mobilisering (lördagen den 30 september – söndagen 8 oktober) för ett omedelbart eldupphör och freds förhandlingar för att stoppa kriget.

"We must all do our share that we may be equal to the task" - Albert Einstein

Kvinnor från hela världen protesterade i Bryssel

För fred mot Nato var temat för Global women united for peace against Nato den 6 – 9 juli i Bryssel. Ulla Klötzer från Kvinnor för fred var på plats och berättar här för Susanne Gerstenberg om seminarie- och protestdagarna.

Fredsrelsernas idé med att bemöta militäralliansen Natos toppmöte i Vilnius i år (11 – 12 juli) började planeras i mars i år. Nätsammanträden där bara kvinnor deltog avlöste varandra.

– Anledningen till att vi endast satsade på kvinnor var att det redan fanns kvinnliga fredsnätverk vi kunde anknyta till, vi hade ju mycket lite tid på oss, säger initiativtagaren Ulla Klötzer, Kvinnor för fred i Finland.

– En del kvinnor hade varit med på protestaktionerna mot Natos toppmöte i Madrid 2022. Och, vem vet, kanske skulle vi som kvinnor fylla en nisch för mediebevakningen, förklarar hon vidare.

För sin protest valde Global women united for peace against Nato Bryssel istället för det avlägsna Vilnius. Det är i Bryssel Natos högkvarter finns.

Går att ta del av på nätet

Hela de välförberedda dagarna med möten, debatter, seminarier och manifestationer på gator och torg finns nu samlade på womenagainstnato.org, gruppens hemsida. Där kan man hitta texter, titta på manifestationer med banderoller och plakat, följa seminarieinspelningar och läsa kompletterande artiklar. Även Ulla Klötzers tydliga power-point bilder finns med: ”Encircling (Omslutning) of Russia and China”.

Globala kvinnornas Fredsdeklaration har varit den centrala utgångspunkten för alla möten. Framför entrén till Europaparlamentet fick en delegation av 24 kvinnor framföra deklARATIONEN och presentera sig första dagen, 6 juli. Och även andra dagen då Nicola de Santis

Foto: Julie Flam/Krasny Collective

Ulla Klötzer från Kvinnor för fred Finland ses i mitten av gruppen signalerande ett segertecken.

och kollegor, ledande för den offentliga Natodiplomatin, tog emot en grupp på tio fredskvinnor.

Fredsdeklarationen säger bland annat:

1. Nej till globala Nato, nej till alltmer militariserade block, nej till krig som ett sätt att lösa internationella tvister.

2. Nej till att vetenskaplig forskning militariserar. Den unga generationen har rätt till en fri och demokratisk utbildning som bygger på värdet av en fredlig samexistens mellan människor och stater.

3. Nej till kvinnors delaktighet i patriarkatets krigsplaner. Nej till att locka kvinnor in i Nato. Att vika höga positioner för kvinnor i det militära etablissemanget kommer inte att förändra principerna för jämställdhet, rättvisa och fred som är grunden för kvinnors kamp för frihet.

4. Istället säger vi Ja till att respektera den grundläggande avsikten med FN-resolution 1325 som poängterar vikten av att kvinnor deltar i förhandlingar och fredsprocesser.

Debatten hos Nicola de Santis slutade i osämja och med motargument.

Tyst om fredsdagarna

WILPF (IKFF) rapporterade utförligt på italienska om Brysseldagarna i presenza.com, nättidningen till den internationella nyhetsbyrån Presenza som sprider nyheter om fred och icke-

våld. Presenza har kontor i 27 länder i världen men inget i Skandinavien. För övrigt rådde det en dånande tystnad om fredsdagarna i Bryssel. En artikel med bild publicerades i den italienska tidningen Italia che cambia (17 juli), om de globala kvinnorna som säger nej till Natos krigspolitik (Le Donne Globali per la Pace dicono no alla politica di guerra della NATO).

Fredsdeklarationen har redan under-tecknats runtom i världen och kommer att nå allt fler. Den 12 augusti skriver Ulla Klötzer: Our Declaration will now be translated into Albanian, Chinese, Polish, Korean, Vietnamese, Filipino, Nepali, Marshallese. We are missing: Latvian, Lithuanian, African languages, Arabic.

Underskrifterna kommer att samlas fram till Natos 75 års toppmöte i Washington DC 2024 och skickas till Natohögkvarteret, Natos medlemsländer och partner och deras parlamentarer, även till EU-parlamentsledamöter och kommissionärer.

Kontakten mellan de globala fredskvinnorna fortsätter vara livlig. Protesten i Bryssel har ju bara varit en generalrepetition inför nästa Nato-toppmöte 2024 i Washington DC. Våra vänner i USA – en bred front av organisationer – har redan inlett förberedelserna, berättar Ulla.

Susanne Gerstenberg

*Kvinnor
för fred*

Militariseringen är en klimatfälla. Det anser fredsrörelser över hela världen. På detta uppslag presenterar vi några funderingar och politiska krav i frågan, från svenskt och tyskt håll.

Klimat och ekonomi måste fogas till fredsarbetet

Det går en rustningsvåg genom världen. De flesta länder ökar sina militära utgifter. På tv:n ser vi följderna av militära konflikter i detonerade missiler, förödd infrastruktur, bränder och flyende människor. I vår del av världen har, i och med Rysslands invasion av Ukraina, den militära retoriken hårdnat. De som föreslår eldupphör och fredssamtal misstänkliggörs för att gå angriparens ärende.

Visserligen häcklas inte längre fredsrörelsen för att vara Putinkramare eftersom stora delar av världen, inklusive FN:s generalsekreterare och påven, manar till besinning, men den hårdnackade militarismen består.

Att Ukraina måste få hjälp med att försvara sig mot angriparen Ryssland är västvärlden enig om. Den senaste

teknologin används från båda sidor, fjärrstyrda bestyckade drönare är ett nytt inslag liksom att USA godkänt export av klustervapen som sedan 2008 är förbjudna enligt en FN konvention. Och den hårfina gränsen mellan försvar och angrepp aktualiseras när målet långt in i Ryssland angrips.

Ukraina har blivit det senaste exemplet på hur långt det militärindustriella komplexet har utvecklats. Krigsindustrin har all time high och rusar på borserna. Köp och sälj mellan länderna. I Sverige har Saab sedan krigsutbrottet genererat stora vinster till aktieägarna. Diplomati och förhandling står sig slätt mot krigsindustrins starka ekonomiska intressen; tveksamt om man ens vill att kriget ska upphöra.

Men den farligaste följeslagaren till

kriget, och som vi bara sett början av, är de enorma utsläpp av koldioxid, andra växthusgaser och miljöskadliga ämnen som oavbrutet sker. På kort sikt förstörs människors möjligheter att bo och försörja sig, på längre sikt bidrar utsläppen till den globala uppvärmningen med krympande marginaler för hur mycket atmosfären tål. Kriget är en enorm klimatfälla!

Fredsrörelsen måste alltså vidga sitt arbete som förespråkar betydelsen av diplomati och samtal, till att också omfatta faran med de starka ekonomiska intressena som är knutna till alla krig och håller dem igång samt dess långsiktiga och oåterkalleliga inverkan på klimatet. På så sätt står allas våra livsbetingelser på spel, nu och i framtiden.

Ingalill Ek

Skrivelse till den tyska Förbundsdagen från föreningen Ohne Rüstung leben (ORL, Liv utan rustning)

Fredden kräver klimatskydd och avrustning

Varje krig är en ekologisk katastrof. Krig lämnar förbränd jord efter sig: Detonationer och bränder, radioaktiv ammunition, kemikalier och stridsmedel leder till ekologiska katastrofer på land och i haven. För att inte tala om den apokalyptiska förstörelse som ett atomkrig skulle medföra. I massmedias reportage får dessa aspekter ofta stanna i bakgrunden. Men människor, natur och klimat blir lidande i årtionden. Uppskattningsvis har Irakkriget orsakat mer än 250 miljoner ton drivhusgaser – det är betydligt mer än Spaniens årliga utsläpp och det driver på klimatkrisen.

Militärens balansräkning är en svart låda. Militären och vapenindustrin är förstås också i fredstid klimatomördare. Vetenskapliga beräkningar utgår från att de orsakar 5,5 procent av världens alla utsläpp av drivhusgaser. Som en jämförelse: Lufttrafiken svarar för runt 3 procent. En Leopard 2-stridsvagn förbrukar i genomsnitt fyra liter diesel – per kilometer!

”Ingen enskild organisation spyr ut lika mycket drivhusgaser som USA:s militär – mer än länder som Peru eller Schweiz”, säger den amerikanska statsvetaren Neta Crawford vid universitetet i Oxford.

Men medan andra emissioner enligt FN:s klimatkonvention grundligt protokollförs och årligen måste publiceras, gör man undantag för militären i redovisningarna från Kyoto och Paris. I världsklimatrådets IPCC:s rapport dyker de inte heller upp. Utan beräkningsbara data går det inte att omsätta riktade åtgärder för reduktion av utsläppen inom militärsektorn.

Även det tyska försvaret saknar klimatmål. Förbundsrepubliken har i alla fall kommit ett steg längre – regelmässigt offentliggörs en hållbarhetsrapport. I den visar det sig att armén inte bidrar till klimatskyddet: Dess CO₂-utsläpp har stigit från 2019 till 2021 med nästan 18 procent!

Och dessa förskräckande siffror är dessutom ofullständiga: Insatser i utlandet, civila flygresor för personalens

anhöriga och vapenproduktionens klimatresultat tas inte upp. En brittisk studie från ”Scientists for Global Responsibility” kommer till slutsatsen att det tyska försvarets verkliga CO₂-fotavtryck var mer än tre gånger högre än vad som uppgavs i hållbarhetsrapporten.

Man kan förvänta sig att den oerhörda upprustningen nu kommer att leda till ytterligare stigande utsläpp av drivhusgaser. Varje ny miljard till militären kommer alltså inte bara att

”Vår fredsörelse kräver att politiken erkänner att militära rustningar alltid åtföljs av graverande miljö- och klimatskador. Militärens och vapenindustrins klimatkonton måste offentliggöras utan inskränkningar och bindande reducering av drivhusgaser fastställas.”

saknas för finansiering av energiomställningen: Den orsakar till och med nya klimatskador.

Militarisering är ett uttryck för klimatskadlig politik. De tio länder, som har världens största utsläpp av drivhusgaser (till vilka även Tyskland hör), har också alla högre militärutgifter än genomsnittet. Deras politik för militär dominans går hand i hand med en graverande förstörelse av miljö och biologisk mångfald, fasthållande vid fossil energi (ofta anskaffad från auktoritära regimer) och en orättfärdig handels- och klimatpolitik. Det

drabbar människor i vars länder det knappast längre går att överleva. Och det blir bara värre. Nästan 24 miljoner var enligt FN tvungna att fly undan naturkatastrofer under 2021.

”Klimatförändringen skulle kunna bli huvudorsaken till flykt. Den förstärker konkurrensen om resurserna – vatten, näringsmedel, betesland – och det kan leda till konflikter”, varnade redan 2009 den nuvarande FN-generalsekreteraren António Guterres.

Den växande faran för nya konflikter tjänar å andra sidan de rika industriländerna som argument för en säkerhetspolitik med ännu mer avgränsning och upprustning. Ett djävulens ondskefulla kretslopp.

Principiellt nytänkande är ett absolut krav. Den som menar allvar med fred och klimatskydd måste bryta sig ur denna onda cirkel. Vår fredsörelse ”Ohne Rüstung Leben” (Liv utan rustning) kräver att politiken erkänner att militära rustningar alltid åtföljs av graverande miljö- och klimatskador. Militärens och vapenindustrins klimatkonton måste offentliggöras utan inskränkningar och bindande reducering av utsläpp av drivhusgaser fastställas. På sikt måste den världsomfattande upprustningen stoppas, eftersom den vållar klimatet omfattande skador.

Klimatkrisen underblåser kommande konflikter! Den som har förstått det, kan inte undgå att satsa betydligt mer på att med civila medel förebygga kriser och bearbeta konflikter, på global klimaträttvisa och att snabbt lämna de fossila energislagen. Så blir klimatskyddet ett bidrag till freden. Och avrustningen ett bidrag till ökat klimatskydd.

Simon Bödecker

Översättning: Bo Alwberger

Den tyska fredsörelsen Ohne Rüstung leben (ORL, Liv utan rustning) lyder under Tysklands stora fredsörelseparaphy ”Friedenskooperative”. Från början, 1978, var föreningen knuten till kyrkan, en ekomenisk fredsörelse, men är idag fristående och ideell.

www.ohne-ruestung-leben.de

Fredsaktivister vid gemensam måltid på Store Lærkevej i Tejn. Folkemødet på Bornholm, den 15-17 juni, är ett av de största demokratiska evenemangen i Danmark med samtal och gemenskap. Folkemødet, inspirerat av svenska Almedalen, har ägt rum sedan 2011.

Freds rörelsen på folkemøde

Den danska fredsrörelsen var som tidigare år på plats på Folkemødet på Bornholm för att agera för fred och delta i seminarier. Ia Bjartén, representant för Skåne i KFF:s styrgrupp, har ett nära samarbete med danska fredsföreningar och här får vi ta del av hennes dagboksanteckningar från dagarna.

Måndag morgon (12 juni) startade min färd mot den ljuvliga danska ön som ligger som en pärla i Östersjön. Lite mer än en timme tog färden med en katamaran till Bornholms största stad Rønne. Vidare gick bilresan till

Tejn genom ljusgröna bokskogar och ibland på stranden till det blå Östersjön. I Tejn skulle jag bo ihop med aktivister från den danska fredsrörelsen på Store Lærkegård, en rymlig lantgård. Där fick jag ett varmt välkom-

nande. Härligt! Dagen gick åt till att installera mig och det blev mest snack om vad som hade hänt sedan sist.

16 danskar och jag

På tisdagen kom fler medverkande till Store Lærkegård och då satte planeringen igång med aktiviteter som vi skulle göra de kommande dagarna. Vi var 16 danskar och så jag. Mindre än förra året men det berodde nog på att vi skulle ha ett stort möte i Helsingör nästa månad ("Nordisk Fredsallians") och många prioriterade detta. Men vi var ett sammansvetsat gäng med god stämning.

Vi åt frukost tillsammans och avslutade dagarna med en gemensam middag.

Torsdag satte Folkemødet igång på allvar. Vi samlades på en bestämd plats med våra fredsfanor och vår musikanter Henrik. Vi gick med fanorna vajande för vinden och vår musikanter spelade fredssånger. Vid restaurangerna stannade vi och Carsten från Århus höll brinnande appeller om att vi skall motsätta oss främmande militärbaser både i Danmark och i Sverige. Om vi tillåter dessa så är det stor risk att vi får kärnvapen i våra länder. Vidare så är vi ett uttalat mål för främmande bomber om det skulle bli ett krig där Norden är inblandat. Vår säkerhet skulle försämrats påtagligt. Många applåder fick

Freds rörelsen stod för brinnande appeller om att vi ska motsätta oss främmande militärbaser både i Danmark och i Sverige.

vi och de flesta tog glatt emot våra flygblad.

Därför uppstår krig

Sedan gick vi till vårt seminarium som vi höll tillsammans med den danska motsvarigheten till Folk och försvar – Folk og sikkerhed. Temat för seminariet var Därför uppstår krig – de goda krigen och de onda. Medverkande var Isabella Brämsen, fredsforskare från Lund, Tom Parman, ordförande från en dansk fredsorganisation som heter Aldrig mer krig, en man som hade varit soldat i Irak, en ung man, liberal, som kandiderade till Europaparlamentet och en annan man som var från de unga röda.

De var så klart inte överens om frågeställningen men de två unga från var sin kant var ganska samstämmiga i sin argumentation. Det finns goda krig för att rädda världen från övergrepp från de onda som för krig mot de goda. En märklig diskussion med märkliga argument. Vi från fredsrörelsen anser att alla krig är av onda. Isabella och Tom argumenterade för vår ståndpunkt.

Därefter var vi ganska slaka efter att ha gått en hel dag i brännande solsken så vi avslutade vår vandring för freden för denna dag. Hemma fanns det en god vegetarisk måltid som väntade på oss.

EU efter Ukraina

Fredag började med en gemensam frukost där vi gick igenom dagens program. Vi startade med ett Pop-

I talarstolen: Carsten Andersen, ordförande för organisationen Mod krig og terror, Aarhus.

up möte där vi delade ut flygblad och höll tal om vikten av fred. Sedan började vår vandring genom Allinges gator där vi hade våra fredsfanor och höll korta appeller vid ställen där folk samlades.

Vi var på ett seminarium som hade rubriken Var befinner sig EU ett år efter Rysslands invasion av Ukraina? Det var inte speciellt intressant ty panelen var mycket samstämmiga. I denna fanns en representant för militären, en kvinna som arbetade för Ukraina i EU och en representant för ett ung-

domsparti. Det framkom inga egentliga svar om hur Ukraina skall gå vidare för att uppnå fred i sitt land.

Efter det var det återigen att trampa Allinges gatstenar med sång och musik samt tal och informationsutdelning. Vi hade därefter ett nytt pop-up möte där temat var Låt inte klimatet drunkna i upprustning och kärnvapenhot. Ett lyckat möte med många åhörare. Jag var så trött när jag kom hem vid sextiden på kvällen att jag stöp i säng.

Finns det rättfärdiga krig?

Lördag morgon blev en tidig morgon ty vi skulle ha vårt första pop-up möte klockan 10. Temat för detta var Ökad militarisering och USA-baser leder inte till varaktig fred. Det blev spännande diskussioner med åhörarna och jag tror att vi fick över några på vår sida.

Nästa programpunkt på vår agenda var Finns det rättfärdiga krig. Under rubrik Det rättfärdiga kriget har fred som mål. Finns det någon mening med att kriga för fredens mål. Där framkom bland annat ståndpunkten från någon deltagare för att få fred så måste man rusta upp. Enligt min ståndpunkt ett felaktigt ställningstagande.

På eftermiddagen tog solen och gåendet på Allinges gator ut sin rätt och jag åkte tillbaka till Store Lærkegård. Med detta avslutade jag Folkemødet på Bornholm och ägnade resten av dagen till att vila mina fötter och mitt huvud.

Text och foto: Ia Bjartén

Med fredsfanorna vajande för vinden och musikanten Henrik som spelade fredssånger.

Seminariedagar i Helsingör, 14-16/7. Denna helg arrangerades av interimgruppen för nätverket Nordic Peace Alliance. Som avslutning bildades nätverket formellt och Kvinnor för fred är en del av det. Språket var genomgående engelska.

En nordisk fredsallians bildas

Förarbeten till detta unika nordiska fredssamarbete har pågått i två år. Ia Bjartén och Karin Utas Carlsson från Kvinnor för fred är de två svenska representanterna i koordineringsgruppen. Om seminariedagarna berättar Sylvia Rönn.

Det första temat var Peace as a precondition for welfare and sustainable development (Fred som en förutsättning för välfärd och hållbar utveckling). Syftet var att undersöka hur samarbete mellan Nordiska beslutsfattare och fredsrorelsen bidrar till en Nordisk freds-policy.

En isländsk representant för Nordiska ministerrådet, där Island nu är ordförande, framträdde med ett inspelat tal.

Gemensam säkerhet

Steen Folke talade för begreppet "Sustainable Security Policy". I begreppet ingår Gemensam Säkerhet, som lanserades av Palmekommissionen 1982. Han konstaterade att sedan dess har den globala ojämlikheten ökat. Ojämlikhet mellan länder och inom länder torde vara en av orsakerna till konflikter och krig. Dessutom har vi nu en ökande klimatkris och hot mot den biologiska mångfalden, vilket ökar konkurrensen om land och vatten och ökar risken för konflikter. Även dessa frågor ska ingå i Sustainable Security Policy.

Frågan om Nato kan splittra fredsrorelsen i de Nordiska länderna. Alla orga-

nisationer är inte entydigt mot Natomedlemskap. Steen F nämnde dock frågor som säkerligen alla kan vara eniga om, som motstånd mot USA/Nato-baser och utplacering av kärnvapen i våra länder.

En del diskussion om olika begrepp uppstod under konferensen. T ex om ordet sustainable/hållbar, som kan ses som lite utslitet men också som ett användbart ord att hålla fast vid om man bara är överens om dess innehåll.

Steen F talade om "legitimate security concerns" vilket han ansåg att USA och Nato hade kunnat ta mer hänsyn till när det gäller Ryssland, för att undvika kriget mot Ukraina.

Nödvändig omtanke

Steen Folke representerade organisationen No to armament – Yes to sustainable security policy. De har gett ut en skrift om dessa frågor "Bæredygtig sikkerhedspolitik - en nødvendig omtanke". Den kan laddas ner från deras hemsida nejtiloprustning.dk.

Under temat The Nordic countries and Nato – a challenge facing the peace movement, presenterades fredsrorelsen i de fyra länderna. I Finland har opinionen om Nato svängt väldigt snabbt. Förra året beslutades i Norge att USA får placera fyra militärbaser i Norge. I både Finland och Danmark pågår förhandlingar med USA om baser i landet. Risken finns förstås att kärnvapen placeras i dessa baser. Finland är det enda landet som har en lag mot att kärnvapen placeras i landet.

Att vara mot krig är inte att vara mot folk, var en reflexion som togs upp. Vi bör stötta fredsrorelsen i Ryssland.

Natomedlemskapets miljöeffekter ventilerades, ökade försvarskostnader, fler militärövningar som påverkar miljön o s v. Samtidigt skulle resurser istället behöva användas till miljövard och bevarad biologisk mångfald.

Liss Schanke från Norge föreslog tre frågor där den Nordiska fredsrorelsen skulle kunna enas; en kärnvapenfri zon i Norden, nej till militärbaser samt att motsätta oss Natos doktrin som erkänner möjligheten att använda kärnvapen först, "first strike".

Alternativ till krig

Tredje temat var Alternatives to war: if you want peace, prepare for peace. Under temat återkom frågan om Fredsministerium. Liss Schanke tog upp jämförelsen med Miljöministerium och Jämställdhetsministerium, två institutioner som har hand om frågor som ska genomsyra hela samhället och har gjort skillnad genom att frågorna får högre dignitet.

Karin Utas Carlsson talade om kriget i Ukraina och om hur analyser om underliggande faktorer betraktas som rysk propaganda. Karin talade om konfliktlösning enligt John W Burton, som hon också har skrivit om i Kvinnor för Freds tidning.

Hanna Niittymäki från Finland talade om sitt arbete med fredsutbildning/fredsfostran. Hon hade en lista på konkreta råd vid fredsundervisning i skolor och förskolor. Hon har skrivit en bok om detta, "To live like a Human".

Hasse Schneidermann från organisationen Fredsministerium talade om vad ett sådant skulle kunna arbeta med;

nedrustning, kontakter med FN, OSSE m fl, se till att fred kommer in i alla politikområden.

Ingeborg Breines från IKFF i Norge tog upp Johan Galtungs arbete och att det finns en tro på att kriget ligger i människans natur. Det är ett synsätt som ju passar in i en militaristisk kultur. Alternativ till krig kan se olika ut på kort eller lång sikt. Ingeborg talade om Arktiska rådet, en samarbetsorganisation för alla länder som gränsar till Arktis. Ryssland var senast ordförande och efter attacken mot Ukraina vägrade de andra länderna att komma på möten. Verksamheten låg nere. Nu är Norge ordförande och vi vet inte hur verksamheten kommer att se ut framöver.

Bygga broar

Det fjärde temat var det, för nätverket överhängande, ämnet Building bridges between the Peace and Climate movements. Ove Jakobsen, norsk professor i ekologisk ekonomi, tog bl a upp FN:s 17 hållbarhetsmål. Han menade att man också måste se till helheten, ett

holistiskt perspektiv. Han konstaterade att, trots att vi återvinner allt mer material, ökar människans påverkan på miljön eftersom ekonomin växer.

Palle Bendsen, från den danska organisationen NOAH, tog upp den stora accelerationen de senaste seklerna, dvs den kraftiga ökningen av energianvändningen, utsläppen av CO₂ och andra skadliga ämnen samt miljöförstörelsen.

Tea Emilie Maubach-Vindenes och Ranghild Bergil, från den norska organisationen Changemakers, var symptomatiskt nog de enda ungdomarna av de medverkande. De berättade om sina möten, demonstrationer och kampanjer i sociala medier. De framhöll att klimatförändringarna skapar konflikter vilket ju också talar för mer samarbete mellan freds- och miljörörelsen.

Kriget i Ukraina

Det sista temat var The War in Ukraine. Experience, Alternatives and Solutions. Under denna rubrik talade Jørn Boye Nielsen och Tarja Cronberg. Jørn Boye Nielsen kommer från RIKO, Rå-

det for International Konfliktløsning, som är en tankesmedja med inriktning på konfliktlösning. Ett begrepp i hans föreläsning var de-eskalering. En konflikt når så småningom en topp och trappas sedan ned. Ju förr nedtrappningen kan ske desto bättre. Han menade att en överenskommelse om att inte använda klusterbomber skulle kunna vara ett steg i en förhandling.

Krävs politisk vilja

Tarja Cronberg kommer från Finnish Peace Union och är även knuten till SIPRI. Hon påminde om att det krävs politisk vilja för att lösa en konflikt. För att starta förhandlingar behövs också engagemang från FN.

En fråga under de här dagarna var hur mycket överens organisationerna måste vara för att bilda ett nätverk. I nätverkets plattform ingår att beslut (om till exempel uttalanden eller aktioner) ska tas med konsensus. Ett uttalande för ett kärnvapenfritt Norden blev beslutat.

Sylvia Rönn

Appell för ett kärnvapenfritt Norden

Till de nordiska statsministrarna och ministrarna ansvariga för nordiskt samarbete samt generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet och alla parlamentariker och ordföranden i Nordiska rådet.

Vi uppmanar de politiska beslutsfattarna i de nordiska länderna att lova att kärnvapen inte kommer att placeras i deras länder och att den nordiska regionen därmed förklaras vara en kärnvapenfri zon.

Vi ser de kärnvapenfria zonerna runtom i världen som en viktig länk till att helt avskaffa kärnvapen vilket också är målet för FN:s icke-spridningsavtal från 1970 och FN:s konvention om kärnvapenförbud som har varit del av internationell rätt sedan 2021.

Vi hänvisar till det isländska programmet för Nordiska ministerrådet 2023. "Norden – en kraft för fred" och betonar vår önskan att stärka samarbetet mellan nordiska beslutsfattare och fredsorganisationer från civilsamhället i utformandet av en nordisk fredspolitik som förutsättning för välfärd och hållbar utveckling.

De fem nordiska länderna har tidi-

gare fört en politik som inte accepterat transitering eller placering av andra länders kärnvapen på sina territorier: några under fredstid, andra under alla omständigheter.

Men, som en följd av kriget i Ukraina är nu de nordiska länderna inne i en process där de förändrar sin säkerhetspolitik. Danmark har dragit tillbaka sin reservation mot EU:s försvarspolitik, Finland har blivit medlem i Nato, och det är troligt att Sverige i en nära framtid också blir det. Natos medlemsländer tycks vara beredda att uppfylla Natos krav på ökade militärutgifter. Norge har bilaterala avtal med USA om permanent utplacering av amerikanska trupper och utrustning i Norge, och Danmark förhandlar om en liknande överenskommelse. Sverige och Finland håller överläggningar om försvarssamarbete med USA.

Under de nationella diskussionerna kring Natomedlemskap och på grund av de bilaterala avtalen med USA har tvivel väckts kring huruvida de nordiska regeringarna kommer att stå kvar vid sitt tidigare motstånd mot kärnvapen i sina länder.

Vi är rädda för att regeringarna är

beredda att överge sina länders nationella självständighet både i termer av lagstiftning på baserna och i säkerhetspolitiken gällande vilka typer av vapen som får placeras där och vilka militära operationer som kan utgå därifrån.

Frågan är huruvida den nämnda ökade upprustningen och militariseringen ger de nordiska folken ökad säkerhet och trygghet. Vi tror inte det!

Den nordiska Fredsalliansens syfte är att bidra till att utveckla en hållbar nordisk freds- och säkerhetspolitik. Vi uppmanar därför våra regeringar att kraftfullt verka för diplomati, konfliktlösning som bygger på ickevåld samt samhällsstrukturer som vilar på gemensam säkerhet och inte på en militaristisk säkerhetsordning.

Vi uppmanar också enträget våra regeringar att underteckna och ratificera FN:s konvention för förbud av kärnvapen. Vi uppmanar dessutom de nordiska länderna att som medlemmar i Nato motsätta sig doktrinen om möjlig första användning (first-strike) av kärnvapen.

Nordiska Fredsalliansen, ett nätverk för freds-rörelsen i Norden. Genom Karin Utas Carlsson och Ia Bjartén.

Fredsfestival med skarp blick på samtiden

Tillsammans med fantastiska medarbetare, rattade Gudrun Schyman med säker hand Österlens Fredsfestival för tredje året i Simrishamn 4-5 augusti. Denna gång med större tält och omkring 150 åhörare plus varierande antal publik på ståplats.

Det uppfordrande mottot för festivalen var som tidigare ”Fred på jorden, fred med jorden”. Föredragen och de musikaliska inslagen rörde sig alla kring det mottot. Det är förstås omöjligt att referera allt klokt, tankeväckande, upprörande och trösterikt som sas och sjöngs under de två dagarna; nedan görs ett försök att sammanfatta flertalet inlägg.

Festivalen inleddes i stor stil med att ett hundratal deltagare tågade i blåsigt solsken med banderoller och plakat längs hela Storgatan ner till festivaltälten vid vattnet. Allt medan Mikael Wiehes sång ”Vem om inte vi” taktfast fyllde gaturummet. Manifestationen möttes av många överraskade och glada leenden, enstaka personer tittade stint framför sig: hör inte ser inte.

Värna välfärden

Ingeborg Breines, från Norge och tidigare direktör i UNESCO och presi-

Scensamtal om läget för fredsrörelsen 2023. Fr v: Ia Bjarten, arrangör och samtalsledare, Thomas Wallgren, professor i filosofi från Helsingfors och politiker (S), Birger Schlaug, fd språkrör för Miljöpartiet och Ellie Civjat, tidigare ordförande i Jordens vänner.

dent i Det Internationale Fredsbyrået talade under rubriken ”Fredskultur, utopi eller säkerhetspolitisk alternativ?” Hon varnade för att ge pengarna till Nato i stället för att värna välfärden i Norden. Fram till 1989 och murens fall minskade rustningsekonomin i USA, sedan har den stadigt ökat.

I 70 år har UNESCO arbetat utifrån budskapet att fred måste byggas på mänskliga rättigheter, att solidaritet och dialog är den starkaste grunden för fred. Vi måste lära oss leva i fred, bygga en fredskultur. ”Ingen är säker förrän alla är säkra”, som Olof Palme sa. Breines jämförde med coronapandemin då vi skyddade oss själva mot smitta, för varandras skull. Fredsforskningen ska inte

bara beskriva vapenutvecklingen utan också visa på lösningar och diskutera vilket samhälle vi vill leva i. Nu isoleras kritiska röster i media.

Det kommer en dag då kriget i Ukraina är över. Hur ska parterna då kunna föra samtal när Ryssland redan dragit sig ur avtal eller är portat, som nu, från Arktiska rådet. Klimatförändringarna, ojämlikhet och kärnvapen (det finns 30.000 i världen) är de tre hoten vi lever under. En ingång till fredssamtal skulle kunna vara att om kärnvapnen fjärras från Europa skulle Putin inte längre känna sig hotad och i sin tur välja att avlägsna ryska kärnvapen från Belarus.

Återupprätta människan

Scensamtal om Fredsrörelsen 2023 leddes av Ia Bjarten (en av arrangörerna). Ellie Civjat, tidigare ordförande i Jordens vänner och Birger Schlaug, före detta språkrör för Miljöpartiet tillhörde de mer välkända debattörerna medan Thomas Wallgren, professor i filosofi från Helsingfors, fredsaktivist och ledamot i fullmäktige (S) var mindre känd för oss. Han målade en talande bild från president Bidens besök i Helsingfors tidigare i sommar då frågan om amerikanska baser på finsk mark skulle avhandlas. Ämnet intresserade 200 demonstranter medan Pridefestivalen lockade tusentals. Natofrågan är inte så het i Finland,

Fullsatt festivaltält med många intresserade på ståplats utanför.

heller. Wallgren talade om rådlösheten som han tycker finns hos människor. Ska vi leva i överflöd eller i rättvisa? Fredskultur eller teknikutveckling? Vi måste återupprätta människan, att människan återtar tron på sig själv. Schlaug menade att det finns en brist på långa tankar, vi behandlas bara som ekonomiska varelser. Civjät beklagade medias tystnad i miljö- och fredsfrågor.

Panelen var överens om att vi är på väg in i ett auktoritärt samhälle. Kriminalisering av olikänkande och miljöaktivister. Det gäller att hitta "sanningens kraft" som Gandhi sa en gång. Wallgren menade att den nordiska drömmen har kraschat men kan återuppstå i globalt arbete.

Hafsig Nato-process

"Från ett kallt krig till annat" var rubriken för Pierre Schoris anförande. Schori, har lång erfarenhet från både svensk och internationell politik, då han bland annat varit kabinettssekreterare, biståndsminister i en socialdemokratisk regering, företrätt socialdemokraterna som ledamot både i riksdagen och Europaparlamentet samt varit svensk FN-ambassadör i New York.

Schori ser det ryska anfällskriget mot Ukraina som ett uttryck för rysk revanschlusta. Han påpekar, att det inte är Nato som försör Ukraina med vapen, utan EU-länderna och USA. Han funderar över om Ukraina kommer att bli Putins Poltava. Intressant fråga eftersom Poltava faktiskt ligger i Ukraina!

Han gick vidare till att ta avstånd från den hafsig Nato-processen i Sverige, där vi genom flera avgörande beslut, utan debatt, steg för steg drivits in i Nato. Han påminner om tidigare folkomröstningar, som hållits inför EU-medlemskapet och om euron och

Pierre Schori, f d politiker och ambassadör.

Festivalen inleddes med att ett hundratal deltagare tågade i blåstigt solsken med banderoller och plakat längs hela Storgatan ner till festivaltälten vid vattnet.

tycker att Nato-inträdet är en minst lika stor fråga, där medborgarna borde ha fått möjlighet att framföra sin åsikt.

Schori ger inte mycket för påståendena om att Sverige bör ansluta till Nato av solidaritet med de utsatta baltiska staterna. Om inte Natostadgans artikel 5, som säger att alla medlemmar ska bistå militärt om en medlem blir angripen, är tillräcklig, vad har det då för betydelse för balterna att Sverige blir medlem?

Bryta vanetänkandet

Sverker Sörlin är professor i miljöhistoria vid KTH (Kungliga tekniska högskolan) och författare till böcker inom en rad olika ämnen där "Antropocen – en essä om människans tidsålder" vunnit stor spridning. "Till bildningens försvar – den svåra konsten att veta tillsammans" fanns att köpa och "Framtidslandet" publiceras i år. Sörlin höll ett engagerande både humoristiskt och djupt allvarligt föredrag. Han talade om hur våra förståelseramar, exempelvis de religiösa, tenderar att hänga kvar och fortsätter att försvara sitt paradigm. Därför måste människor göra sig hyggligt informerade om sin nutid för att bryta vanetänkandet. Citerade Kant ur minnet "kris leder ofta till utveckling men lämnar också ett uppdrag att förändra". Determinismen kan utgöra en fara, att något är förutbestämt. Men varje ögonblick innebär möjligheter.

När det gäller klimatkrisen kan många ge ett litet individuellt bidrag, exempelvis att välja cykeln i stället för bilen. Men samtidigt ger sådana val individen en möjlighet, ett alibi, att komma undan moraliskt så att vi med gott samvete ändå flyger till chartermålet.

Orden och begreppen vi använder är alltid förankrade i verkligheten och bidrar till vår samhällsförståelse. Sörlin talade om att vi tillsammans måste skapa en "etisk miljö" för att kunna mota undan hatiskt prat som förstör och söndrar. Med kunskap kan vi skapa ett slags program att forma det samhälle vi vill ha, genom de val vi gör kan vi upprätta en etisk miljö. Men vi vet inte hur det ska gå till. Vi måste utveckla idéer

Sverker Sörlin är professor i Miljöhistoria, författare och kulturskribent.

Jan Hammarlund sjöng med allvar och värme.

för förändring och gå samman för att förverkliga dem. Skapa och upprätthålla ett slags nytt cirkulationssystem i tänkandet som gör att vi lär oss tänka i andra banor. Utveckla en "bildningspolitik" för exempelvis rättvis fördelning. Ungdomen behöver folkbildning, det finns en föreställning hos dem att de styrande vet.

Fred genom tillit

David Bennett är småbrukare, omställare och författare. Han berättade om Matvärn och andra grupper som bygger fred genom tillit och självorganisering. "Polykrisen" visar att så mycket är på väg åt fel håll trots att vi har kunskap att lindra eller förhindra. Än har ojämlikheten inte drabbat oss här som den har i andra delar av världen. "Kultur" kan ses som ett verb, en handling och omställning som måste göras varje dag.

Bennett talade om "samförsörjande",

David Bennett, småbrukare, och författare.

Emil Jensen oroad och roade med sina fantastiska texter tillsammans med Anna Dager (cello) och Hanna Ekström (fiol).

att producera, tillaga och ge mat till varandra utanför marknaden och staten. Mat är kärlek i alla led. "Naturresurs" är marknadens språk, inga hot ska finnas mot vinsterna att utvinna resurser. Men det finns andra lösningar som olika lokalgrupper/odlingsgrupper kan använda såsom idén om allmänningen, att bruka jorden med gemensamt ansvar för den.

Forskare mer försiktiga

Frida Stranne är doktor i Freds-och utvecklingsforskning knuten till Högsolan i Halmstad och forskare vid Svenska institutet för Nordamerikastudier i Uppsala. Hon har följt amerikansk politik i 20 år och är författare (tillsammans med Trita Parsi) till boken "Illusionen om den amerikanska freden" som kom tidigare i år. Idén till boken väcktes i och med USA:s uttåg ur Afghanistan och den ville inbjuda till en bred diskussion i Sverige om krig. Hon ville problematisera det faktum att "kriget mot terrorismen" kostat USA 16.000 miljarder dollar och att 45 miljoner dött utan att varken demokrati eller kvinnors rättigheter stärkts. Men en kritisk reflektion från media uteblev. I stället förkastades forskarresultaten utan sakligt bemötande. Från att mediadrevet till en början var obarmhärtigt råder nu bara tystnad.

Stranne berättade att andra forskare säger sig ha blivit mer försiktiga med vad de skriver och säger. Oerhört att Sverige gått mot en sådan utveckling. Hon menar att det är ett extremt slutet diskussionsklimat i Sverige vilket är en fara för demokratin.

Donald Trump kapitaliserar på det amerikanska folkets frustration. Stranne menar att det finns ett värde i att Europa hjälper USA att inte falla samman. Mellan USA och Kina skulle Sverige och Europa kunna spela en roll för avspänning.

Kriget i Ukraina måste få ett slut, vi måste prata om detta säger hon. Det militära maskineriet har blivit ett eget blodomlopp som genomströmmar allt.

Klimatnödläget

Mats Södersten är författare och skriver både prosa och poesi. I sin spaning "Hur härlig är jorden?" tittar han på klimatnödläget och behovet av att sluta fred med planeten. Hans nyutkomna bok "Härlig är jorden. Om fjällen, vädret och allt det som ännu inte gått förlorat" är en kärleksförklaring till de ekosystem som nu hotas av förödelse, och samtidigt en plädering för allt som ännu inte gått förlorat.

Frida Stranne, doktor i freds-och utvecklingsforskning, högsolan i Halmstad.

Han vandrar i Sarvesvagge och konstaterar att Sareks största glaciär, Pårtejekna, är 124 m tunnare än första gången han såg den. STF-stugan Pårte låg på kalfjället när den byggdes vid Kungsleden från Kvikkjokk. Nu ligger den i granskog.

Han anser att man måste ha respekt för den kraft som får svampar att spränga upp ur jorden över natten. Ett minimikrav från naturen är rätten att få existera.

Vikande demokrati

Sven-Eric Liedman är professor emeritus i idéhistoria och har skrivit många böcker, senast om åldrandet "I november". Han är också en välkänd debattör i tal och skrift.

Liedman skrädde inte sina ord när det gäller tillståndet i vårt land. I media är det bara militären som uttalar sig. Den inkompetenta regeringen står och faller med SD; kalabalik och pajaseri! Det är ett dystert läge i Europa med högervridning och vikande demokrati.

För länge sedan stod liberaler och socialister på samma sida vad gäller likhet inför lagen och jämlikhet mellan könen. Men under tidigt 1800-tal blev det en splittring. Numera finns det inget som man kan kalla liberal demokrati menar Liedman, enbart (odemokratisk) liberal.

Kan inte USA, ur hela sin stora befolkning, komma fram med några andra namn än Biden och Trump?

SD avskyr alla människor som är annorlunda och främmande. Nu bygger Sverige både inre och yttre gränser trots att vi lever i den stora folkvandringstiden, det finns ett enormt behov av solidaritet med drabbade människor. Den politiska oppositionen är vag och tam i sin kritik menar han, mer kurage behövs!

Vad kan vi göra åt detta? Liedman skissar ett program: Kapitalismen klarar inte att lösa våra problem, grön energiomställning klarar inte klimatkrisen. Vi behöver en ny upplysning och sprida den nya kunskapen som finns. Vi måste tro på det mänskliga förnuftet, kunskap är inte elitens påhitt som SD påstår. Skolsystemet med exempelvis friskolor struntar i etablerad kunskap. Rasismen och rasbiologisk forskning på 1920-talet var okunnig om människans ursprung, som är Afrika. Det mänskliga genomet kartlades först kring år 2000, nu har vi den kunskap som saknades för hundra år sedan.

Folkbildning ska hållas på parlåga enligt SD. Annat var det efter rösträt-

Mottot för festivalen, som återkommer 2024, var "Fred på jorden, fred med jorden".

ten 1922, då uppmanades arbetare att förkovra sig så att man var beredd att ta plats i politiska organ om det behövdes. Nu saknas analys av samhällsutvecklingen, ekonomiskt språkbruk har kommit att gälla hela samhället. Vi måste försöka se för oss ett annat samhälle som nuvarande politik varken kan eller vill föreställa sig, man har ingen annan idé än tillväxt. Ernst Wigforss talade på sin tid om "provisoriska utopier"; ett användbart begrepp?

Planetära gränserna

Sasja Beslik är internationell hållbarhetsekonom. Han frågade sig om det finns en ekonomi inom de planetä-

Sven-Eric Liedman, professor emeritus i idéhistoria och en skarp röst i samhällsfrågor.

ra gränserna. Norge har gett tillstånd till 500 oljelicenser och kommer att ta upp mer olja än vad vi behöver. Grön tillväxt finns inte, bara tillväxt! Klimatkostnader och sociala kostnader har flyttats till låginkomstländerna som snart inte kommer att kunna bära de kostnaderna längre. Eftersom dessa länder återfinns längst ner i inkomstpyramiden och utgör basen, med de rikaste 15 procent som tar 80 procent av alla resurser finns i pyramidens topp, kommer systemets kostnader att flyttas "uppåt" från basen. Kostnaderna kommer småningom att påverka även oss. Svaret på detta från politiken kommer att bli mer traditionalism och isolationism annars hotas ekonomin.

Hur ska vi kunna hitta tillbaka till en sund ekonomi? De största fossilinvesteringarna betalar tre procent i skatt! Drygt två procent av deras nuvarande kapital skulle räcka att uppfylla IPCC-målen. Vilka ska hållas ansvariga för att hundra företag står för 72 procent av alla utsläpp. Spåra pengarna!

Sverige har den största inkomstskillnaden inom OECD.

Framtiden är kollektiv, inte individuell!

Text: Ingalill Ek och Lena Angviken

Foto: Jea Jonsson

Festivalen som stöddes av ett flertal lokala organisationer samt ABF och Folkuniversitetet planerar att återkomma 2024.

Det är bråda dagar för världens fredsaktivister. Kvinnor för fred försöker sprida vårt budskap i så många sammanhang som möjligt. Här är bilder från ytterligare två platser vi besökt i sommar.

Kvinnor för fred var på plats på Urkult, den årliga kulturfestivalen i Ångermanland. Hiroshimadagen uppmärksammades med en performance och en procession genom samhället i Näsåker.

Foto: Ragnhild Brodow

Under två intensiva dagar, 2-3 juni, pågick Film- och kulturfestivalen i Jokkmokk. Programmet varierade mellan föreläsningar – bland annat om Nato och militariseringen i norr – filmvisningar och musikinslag. T v på bilden ser vi Nina Nordvall Vahlberg, en skogssamisk artist som har ett nära förhållande till sin trumma. Antingen spelar hon på trumman eller så ackompanjerar hon sin sång med den.

Foto: Annica Ericsson

LOKALGRUPPER och medlemmar i styrgruppen Samla

HUDIKSVALL

- My Leffler
- E-post: my.helsingland@hotmail.com

HALMSTAD/LAHOLM

- Susanne Gerstenberg
- E-post: susanne.gerstenberg@telia.com

KIRUNA

- Gun-Britt Mäkitalo
- E-post: gbmakitalo@gmail.com

SKÅNE

- Ingalill Bjartén
- E-post: ibjarten@hotmail.com

STOCKHOLM

- Inger Raaby
- E-post: i.s.raaby@gmail.com
- Britta Ring
- E-post: ringbritta@gmail.com

UPPSALA

- Ingalill Ek
- E-post: ingalill.s.ek@gmail.com
- Merit Aguirre
- E-post: merit_aguirre@hotmail.com

GÖTEBORG

- Karin Utas Carlsson
- E-post: k.utas.carlsson@gmail.com

KONTAKTKVINNOR

GÖTEBORG

Gun Holmertz
E-post: gun.holmertz@telia.com
Tel: 070-757 53 27, 031-330861

HÖÖR

Anne Rosberg
E-post: anne.ros@telia.com
Tel: 070-7133117

KIRUNA

Eva Jonsson
E-post: evannakristin@gmail.com
Tel: 0706444316

LYSEKIL

Inger Sterneskog
E-post: sterneskog@gmail.com
Tel: 0702677685

SUNDSVALL

Hjördis Johansson
E-post: hjordisi.johansson@gmail.com
Tel: 060-17 42 42
Måna Wibron
E-mail: mana.wibron@designmmm.nu
Tel: 0762833454

UPPSALA

Kersti Ertem
E-post: kersti.ertem@bredband.net
Tel: 0702172343

VÄSTERÅS

Inger Widell
E-post: inger.widell06@bredband.net
Tel: 0706701557

ÖREBRO

Helena Sunvisson
E-post: helena@sunvisson.se
Tel: 0733189043

ÖSTERSUND

Aino Blomqvist
Tel: 070-364 81 40
E-post: blomqvistaino@gmail.com

Kvinnor för fred ingår bland annat i följande fredsnätverk och organisationer:

Operation 1325, UN women, OSSE-nätverket, Forum Syd, ICAN, Nätverket för kärnvapenedrustning, Sveriges Fredsråd, Kommittén för Västsaharas kvinnor, Glöm aldrig Pela och Fadime, Helga Henschens Vänner och Elin Wägnersällskapet.

Vem om inte vi?

Världen kan förändras, det gör den varje dag
De'e inte det det handlar om, de'e hur vi vill att den ska va
Ingenting är hopplöst, inget är för sent
Ingenting är avgjort än, fast mycket står på spel
Framtiden är möjlig varje dag, men nån måste se till att den
blir av
När om inte nu, var om inte här, vem om inte vi, det gäller
våra liv

Det finns en värld att vinna, och det finns svar att få
De'e inget fel på jämlikhet, och rättvisa som mål
De'e krig och katastrofer, i girighetens spår
Vi vet det allihop, det finns en annan väg att gå
Framtiden...

Mänskan har ett ansvar, mänskan har en plikt
Att värna om den svaga, och möta hennes blick
Att hjälpa den som plågas, och den som är på flykt
Att trotsa flodens virvlar, med barnet på sin rygg
Framtiden...

Mikael Wiehe

Denna sång av Mikael Wiehe sjöngs med övertygelse och glädje under Österlens fredsfestival den 4-6 augusti. På sidorna 14-18 i denna tidning kan du läsa ett stort reportage från de inspirerande dagarna i Simrishamn som Kvinnor för fred var med och arrangerade.

Som medlem i Kvinnor för fred stöttar du fredsarbete och kvinnors rättigheter

Årsavgiften är 120 kronor.
Pengarna sätts in på bankgiro:
768-6066. Ange namn, adress, telefon-
nummer och eventuell e-postadress.

Adress: Tegelviksgatan 40,
116 41 Stockholm
Telefon: 08-667 97 27,
mobil 076-117 97 27
E-post: info@kvinnorforfred.se

Följ Kvinnor för freds arbete på
kvinnorforfred.se, Facebook och Twitter.

Medlemmarna får bland annat två tematidningar per år, som den du håller i din hand.